

การศึกษาการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย
ในการทำงานระดับหัวหน้างานในสถานประกอบการ : กรณีศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
A Study of Occupational Health and Safety Performance among Head Safety Supervisors
in Factories: Case Study of Ubon Ratchathani Province

นิภาพร คำหลอม¹

Nipaporn Khamhlom¹

Received: 15 December 2015; Accepted: 8 March 2016

บทคัดย่อ

ทรัพยากรบุคคลที่สำคัญหรือเฟืองตัวสำคัญในสถานประกอบการ ที่จะทำให้ความปลอดภัยในการทำงานเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ที่มองเห็นชัดเจน มีผลในทางปฏิบัติ คือ หัวหน้างาน ในปัจจุบันยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการของผู้ปฏิบัติงานในระดับหัวหน้างาน การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานฯ เจตคติด้านความปลอดภัยในการทำงาน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ทำการศึกษาในสถานประกอบการ ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 20 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบทดสอบเจตคติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า การบริหารความปลอดภัยของสถานประกอบการที่ทำการวิจัยส่วนใหญ่ ร้อยละ 55 อยู่ในระดับสูง เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.1 มีเจตคติต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การบริหารงานความปลอดภัยของสถานประกอบการ และจำนวนผู้ได้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบ ดังนั้นในกรณีหน่วยวิเคราะห์ระดับโรงงาน คือ การบริหารความปลอดภัยของสถานประกอบการ ($p < 0.001$) กรณีหน่วยวิเคราะห์ระดับบุคคล ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มสถานประกอบการที่มีการบริหารความปลอดภัยอยู่ในระดับต่ำ คือ จำนวนผู้ได้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบ ($p < 0.05$) กลุ่มระดับปานกลางและระดับสูงไม่พบตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ ปัญหาอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การจัดการงานความปลอดภัยของสถานประกอบการ การมีหน้าที่ความรับผิดชอบมากทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอ และการไม่ทราบเทคนิคการปฏิบัติงานในแต่ละด้าน สถานประกอบการสามารถนำข้อมูลจากผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ และวางแผนการจัดการงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของสถานประกอบการ โดยการพัฒนางานความปลอดภัยในการทำงานของสถานประกอบการ ผู้บริหารสูงสุดควรส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารความปลอดภัยของสถานประกอบการให้มีประสิทธิภาพ และจะสามารถส่งผลให้ลดการสูญเสียชีวิตต่างๆ อันเนื่องมาจากอุบัติเหตุจากการทำงาน

คำสำคัญ : การปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานในสถานประกอบการ

¹ อาจารย์, คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ตำบลเมืองศรีไค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34190

¹ Lecturer, Faculty of Science Ubon Ratchathani University, Muangsriki Sub-district, Warinchamrab District, Ubonratchathani Province 34190, Thailand E-mail: nipaporn.k@ubu.ac.th

Abstract

The head supervisor is the primary person whose principles and actions are responsible for the safety of workers in the workplace. Nowadays, there is a lack of safety data that focuses on investigating the key factors that influence the head safety supervisor's practices on occupational health and safety (OH&S). This study aimed to investigate the head safety supervisors practices on OH&S, Specifically, factors influencing the supervisors performance, their attitudes toward OH&S tasks, implementation of difficulties encountered, are all evaluated. The enterprises under investigation were 20 manufacturing firms located in Ubon Ratchathani Province. OH&S data were collected by those enterprises using an inventory questionnaire. The data were analyzed using descriptive statistics with a 95% confidence interval, and stepwise regression. The study findings were as follows: 55% of the manufacturing firms were found to have a high profile in implementing safety management in the workplace, 58.1% of the head safety supervisors had an OH&S attitude at a moderate level. On a wider scale, safety management in the workplace and the number of employee under their responsibilities was a key influencing factor. Also a factor statistically significant ($p < 0.001$) was safety management in the workplace. At a personnel scale, the number of employee under their responsibilities was the key factor, which was statistically significant ($p < 0.05$) influencing the head safety supervisor among low OH&S performance firms. There was no factor found which statically related to OH&S practices in any of the moderate and high performance firms. On a day-to-day basis, most head safety supervisors who handled regular OH&S tasks faced certain difficulties, in particular safety management in the workplace, insufficient time to implement OH&S due to high workload, and lacking knowledge of specialized techniques that may be required. The results of this study are useful for the occupational health and working environment management of an enterprise. The top management must encourage and support occupational health and safety at work to improve the efficiency and performance of workers and reduce the causes of occupational injuries.

Keywords: Occupational Health and Safety Performance, Head Safety Supervisor in Factories

บทนำ

ในปัจจุบันปัญหาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการ นับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน จากข้อมูลสถิติการประสูติอันตรายของสำนักงานกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน พบว่า มีลูกจ้างที่ประสูติอันตรายเนื่องจากการทำงานจำนวนมาก รวมทั้งจำนวนเงินทดแทนที่ต้องสูญเสียไปในแต่ละปีนับพันล้านบาท ซึ่งยังไม่รวมถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดจากทรัพย์สินเสียหาย การผลิตล่าช้า และค่าใช้จ่ายทางอ้อม อาทิ การสูญเสียเวลาทำงานของผู้บาดเจ็บ เวลาที่ใช้ในการสอบสวนอุบัติเหตุ สูญเสียขวัญและกำลังใจ การทำงานล่วงเวลา เสียชื่อเสียง เป็นต้น ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่สูญเสียไปอย่างมากมาย การดำเนินงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการ จะสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของสถานประกอบการหรือไม่ มากน้อยเพียงใด นอกจากจะต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ (จป.ว.) ประจำโรงงาน เป็นผู้ผลักดันงานหรือโครงการ โดยการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงแล้ว ทรัพยากรบุคคลที่

สำคัญหรือเพียงตัวสำคัญในสถานประกอบการ ที่จะทำให้ความปลอดภัยในการทำงานเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ที่มองเห็นชัดเจน มีผลในทางปฏิบัติ คือ หัวหน้างาน ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับต้นที่รับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงานตามที่ได้รับมอบหมายโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นงานทางด้านการผลิต และความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เพราะอุบัติเหตุต่างๆ นั้นส่วนใหญ่เกิดขึ้นในขณะที่ปฏิบัติงาน หัวหน้างานจึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญต่อความสำเร็จหรือความปลอดภัยในสถานประกอบการ เนื่องจากหัวหน้างานเป็นผู้ที่สอนงาน ควบคุมการทำงาน ให้คำปรึกษาในการทำงานแก่พนักงาน รวมทั้งตรวจสอบสภาพการทำงานต่างๆ เพราะทราบถึงขั้นตอนวิธีการทำงาน และจุดบกพร่องของงานมากที่สุด ซึ่งหัวหน้างานเหล่านี้จะต้องได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตามกฎกระทรวงแรงงาน เรื่อง กำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554¹

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการ ของผู้ปฏิบัติงานในระดับหัวหน้างาน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่องานดังกล่าว จังหวัดอุบลราชธานีซึ่งนับว่าเป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จำนวน 67 แห่ง และโรงงานขนาดใหญ่ จำนวน 7 แห่ง มีหัวหน้างานจากสถานประกอบการต่างๆ ที่ผ่านการอบรมตามกฎหมายกระทรวงแรงงาน เรื่อง ดังกล่าวข้างต้นรวมสรุป จำนวน 87 คน

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการศึกษาการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน และปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งคาดว่าจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนางานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการ และจะสามารถส่งผลให้ลดการสูญเสียด้านต่างๆ อันเนื่องมาจากอุบัติเหตุจากการทำงาน ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลสำหรับประกอบการเรียนการสอนด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย รวมทั้งด้านการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาระบบการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานในสถานประกอบการ
3. เพื่อศึกษาเจตคติด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานในสถานประกอบการ พื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ที่ผ่านการอบรมตามหลักเกณฑ์ประกาศกระทรวงแรงงาน และได้ขึ้นทะเบียนเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ตามกฎกระทรวงแรงงาน จำนวน 20 โรงงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบตัดขวาง (Cross – sectional study) โดยดำเนินการศึกษาในสถานประกอบการอุตสาหกรรมจังหวัดอุบลราชธานี

2. ประชากรที่ศึกษาและขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ศึกษามี 4 กลุ่ม คือ

2.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่างของสถานประกอบการ

2.1.1 ประชากร

สถานประกอบการอุตสาหกรรมจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 74 แห่ง

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

สถานประกอบการอุตสาหกรรมจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 20 แห่ง คิดเป็น 27% ของสถานประกอบการทั้งหมด เนื่องจากสถานประกอบการตอบรับการเข้าร่วมทำการศึกษารวบรวมเพียงเท่านั้น

ดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยในสถานประกอบการที่ตอบรับการเข้าร่วม โดยจำแนกสถานประกอบการได้ 9 หมวดหมู่ คือ อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป จำนวน 2 แห่ง อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 5 แห่ง อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ จำนวน 2 แห่ง อุตสาหกรรมขนส่งสินค้า จำนวน 4 แห่ง อุตสาหกรรมผลิตไฟฟ้า จำนวน 2 แห่ง ห้างสรรพสินค้า 2 แห่ง สถานพยาบาล จำนวน 1 แห่ง หน่วยงานราชการ 1 แห่ง และรัฐวิสาหกิจ 1 แห่ง

2.2 กลุ่มผู้บริหารสถานประกอบการหรือตัวแทนนำมาศึกษาโรงงานละ 1 คน

2.3 เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ นำมาศึกษาโรงงานละ 1 คน

2.4 เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน จำนวน 31 คน ซึ่งได้มาจากจำนวนหัวหน้างานทั้งหมดจาก 20 สถานประกอบการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ 2 ชุด ดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของสถานประกอบการ ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ จำนวน 13 ข้อ

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับนโยบายความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน แผนงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

บุคลากร งบประมาณ และการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมด้านความปลอดภัยของสถานประกอบการ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 15 ข้อ ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานประกอบการหรือตัวแทน

ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับการบริหารคุ้มครองความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในการทำงาน เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบ มาตรการความปลอดภัยในการทำงาน การดำเนินงานตามแผนงานโครงการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของสถานประกอบการ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 18 ข้อ ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ

แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน เพื่อศึกษาข้อมูลด้านต่างๆ ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส ประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้างาน และจำนวนลูกจ้างที่รับผิดชอบ การได้รับการอบรมด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย การเป็นคณะกรรมการต่างๆ ของสถานประกอบการ

ส่วนที่ 2 การปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยตามที่กฎหมายกำหนด

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นอื่นๆ

ส่วนที่ 4 แบบทดสอบเจตคติด้านความปลอดภัยในการทำงาน จำนวน 30 ข้อ แต่ละข้อมี 4 ตัวเลือกลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง กับข้อคำถามเชิงบวกจะได้ 4 3 2 และ 1 คะแนน ตามลำดับ แต่ถ้าตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง กับข้อคำถามเชิงลบจะได้ 1 2 3 และ 4 คะแนน ตามลำดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ประสานงานการเก็บข้อมูล โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ถึงผู้จัดการสถานประกอบการต่างๆ

4.2 อบรม ชี้แจง ผู้ช่วยสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นนักศึกษาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ชั้นปีที่ 4 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย

4.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลการบริหารความปลอดภัยของสถานประกอบการโดยนักวิจัย

4.4 ดำเนินการเก็บข้อมูลการปฏิบัติงาน อาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย

4.5 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลทุกครั้ง หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าต่ำสุด-สูงสุด ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

สถิติอนุมาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise regression) ซึ่งใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการที่ทำการวิจัย

สถานประกอบการที่เข้าทำการวิจัยส่วนใหญ่ ร้อยละ 35 เป็นสถานประกอบการที่มีจำนวนพนักงานขนาด 50 - 99 คน รองลงมา ร้อยละ 30 เป็นสถานประกอบการที่มีจำนวน 100 - 499 คน ประเภทของสถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 15 เป็นอุตสาหกรรมขนส่ง และอุตสาหกรรมค้าปลีก / ส่ง สุรา เบียร์ รองลงมา ร้อยละ 10 เท่ากัน ได้แก่ อุตสาหกรรมห้างสรรพสินค้า อุตสาหกรรมผลิตกระแสไฟฟ้า และอุตสาหกรรมฆ่าและเนื้อไก่สดแช่แข็งเพื่อการส่งออก สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 40 เปิดดำเนินกิจการระหว่าง 15 - 19 ปี รองลงมา ร้อยละ 25 เปิดดำเนินกิจการระหว่าง 5 - 9 ปี การจัดการมาตรฐานระบบคุณภาพสิ่งแวดล้อมอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของสถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 70 ไม่มีการจัดการมาตรฐานดังกล่าว รองลงมา ร้อยละ 20 ได้รับการรับรองมาตรฐานระบบคุณภาพ (ISO 9001) การจัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (คปอ.) ตามกฎหมายส่วนใหญ่ร้อยละ 50 เป็นสถานประกอบการที่มีการแต่งตั้งกรรมการจำนวน 11 คน รองลงมา ร้อยละ 25 เป็นสถานประกอบการที่มีการแต่งตั้งกรรมการจำนวน 5 คน ในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา ร้อยละ 85 สถานประกอบการได้รับการสนับสนุนหรือโครงการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานจากหน่วยงานต่างๆ ในภาครัฐ และร้อยละ 15 สถานประกอบการ

ไม่มีโครงการสนับสนุน ความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ สนับสนุนการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานประกอบการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 75 สถานประกอบการต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และร้อยละ 25 สถานประกอบการไม่ต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

2. การบริหารความปลอดภัยของสถานประกอบการ

การบริหารงานความปลอดภัยของสถานประกอบการที่ทำการวิจัยส่วนใหญ่ ร้อยละ 55 อยู่ในระดับสูง กล่าวคือ ส่วนของนโยบาย องค์กร และการบริหารด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

ในส่วนของการบริหารคุ้มครองความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยในการทำงาน เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ คำสั่ง และมาตรการความปลอดภัยในการทำงานของสถานประกอบการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 50 มีกฎ ระเบียบฯ และมีการดำเนินการตามที่ระบุไว้ครบทุกข้อ คือ กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร โดยคณะกรรมการความปลอดภัย และความร่วมมือจากพนักงาน ซึ่งครอบคลุมงานส่วนใหญ่ของสถานประกอบการ มีการติดประกาศให้ทราบ เห็นชัดเจน และมีการประชุมชี้แจง รวมทั้งมีการปรับปรุง ทบทวนให้ทันสมัย อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติ

การคัดเลือกพนักงานใหม่ สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 60 มีกฎเกณฑ์การคัดเลือก และมีการดำเนินการตามที่ระบุไว้ เป็นบางข้อ ร้อยละ 30 มีกฎเกณฑ์การคัดเลือก โดยมีการกำหนดคุณสมบัติตามความเหมาะสม โดยอิงกฎหมายแรงงานทุกตำแหน่ง มีการทดสอบเจตคติทางด้านความปลอดภัยในการทำงานก่อนบรรจุเข้าทำงาน มีการตรวจสุขภาพตามความเสี่ยงของงานก่อนบรรจุเข้าทำงาน และมีการคัดเลือกพนักงานให้เหมาะสมกับพนักงาน

การปฐมพยาบาลพนักงานใหม่ ร้อยละ 65 มีการปฐมพยาบาลพนักงานใหม่ และมีการดำเนินการตามที่ระบุไว้ครบทุกข้อ คือ กฎระเบียบทั่วไปของสถานประกอบการ ความปลอดภัยในการทำงาน และชี้แจงกฎ ระเบียบ มาตรการความปลอดภัยในแผนกที่บรรจุให้กับพนักงานใหม่

การตรวจความปลอดภัยในการทำงาน สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 65 มีการตรวจความปลอดภัย โดยการใช้แบบฟอร์มในการตรวจความปลอดภัยตามสถานที่และอุปกรณ์ มีแผนและบัญชีรายชื่อสิ่งที่ต้องการตรวจความปลอดภัย หัวหน้างานและคณะกรรมการความปลอดภัย ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการตรวจความปลอดภัย มีการนำเสนอผลการตรวจเข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการความปลอดภัย เพื่อการป้องกันแก้ไข และมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติ

การสอบสวนอุบัติเหตุ สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 55 มีการสอบสวนอุบัติเหตุ โดยใช้แบบฟอร์มในการสอบสวนอุบัติเหตุ มีการกำหนดประเภทของอุบัติเหตุ ที่ต้องมีการสอบสวน และกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ เป็นลายลักษณ์อักษร หัวหน้างานและคณะกรรมการความปลอดภัย ได้รับการอบรมเรื่องการสอบสวนอุบัติเหตุ และมีการนำผลการสอบสวนอุบัติเหตุเข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการความปลอดภัย เพื่อการป้องกันและแก้ไข

การจัดทำสถิติการเกิดอุบัติเหตุ วิเคราะห์ประเภท สาเหตุ และแนวโน้มการเกิดอุบัติเหตุ สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 50 มีการจัดทำสถิติการเกิดอุบัติเหตุเป็นประจำทุกปี มีการวิเคราะห์ประเภทของอุบัติเหตุ สาเหตุ และแนวโน้ม มีการแสดงหรือเสนอสถิติฯ ให้ทุกคนในองค์กรทราบ และมีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขระบบการขออนุญาตให้ทำงานบริเวณอันตราย (Work Permit) สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 50 มีระบบการขออนุญาต โดยมีแบบฟอร์มการขออนุญาต มีการกำหนดลักษณะงานและพื้นที่ ผู้ปฏิบัติงานและผู้อนุญาตผ่านการอบรมเรื่องระบบใบอนุญาต มีการทบทวนระบบอนุญาตปีละ 1 ครั้ง และมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติ

การวางแผนรับเหตุฉุกเฉิน สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 45 มีการจัดทำแผนฉุกเฉิน โดยมีการวางแผนเตรียมรับเหตุฉุกเฉินเป็นลายลักษณ์อักษร ครอบคลุมทุกอันตราย มีการกำหนดรายละเอียดของแผนฉุกเฉินครบถ้วน มีการอบรมและฝึกซ้อมตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีการทบทวนและปรับปรุงแผนฉุกเฉินอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

การฝึกอบรมด้านความปลอดภัย สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 55 มีการฝึกอบรมด้านความปลอดภัย และดำเนินการตามที่ระบุไว้เป็นบางข้อ ร้อยละ 25 มีการฝึกอบรมด้านความปลอดภัย โดยมีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมสำหรับพนักงาน มีหลักสูตรและแผนการฝึกอบรมให้กับพนักงานที่ทำงานเสี่ยง เช่น ทำงานกับสารเคมี เครื่องจักร ไฟฟ้า เป็นต้น มีหลักสูตรและแผนการฝึกอบรมฯ แก่พนักงานใหม่ รวมถึงพนักงานที่เปลี่ยนงานไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และมีการประเมินผลการฝึกอบรม

การสอนงานแก่พนักงานใหม่หรือพนักงานที่เปลี่ยนงาน สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 65 มีการสอนงาน โดยมีการกำหนดให้มีการสอนงานแก่พนักงานใหม่หรือพนักงานที่เปลี่ยนงานทุกคน มีเอกสารที่ใช้ในการสอน และหัวหน้างานได้รับการอบรมเรื่องการสอนงาน

การจัดเตรียมอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ห้องพยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์ สถานประกอบการ

ส่วนใหญ่ร้อยละ 40 มีการจัดอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล และดำเนินการตามที่ระบุไว้อย่างน้อย 2 ข้อ ร้อยละ 35 มีการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาล และดำเนินการตามที่ระบุไว้ครบทุกข้อ คือ มีการจัดอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ห้องพยาบาล และบุคลากรทางการแพทย์ครบตามที่กฎหมายกำหนด มีการจัดรถฉุกเฉินไว้ประจำสถานประกอบการ และมีการอบรมเรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่พนักงานไม่น้อยกว่าร้อยละ 20

การจัดอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลให้แก่พนักงาน สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 50 มีการจัดให้ครบทุกประเภทตามลักษณะงาน โดยมีการอบรมวิธีการใช้และการบำรุงรักษา มีมาตรการในการควบคุม กำกับดูแล รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผล

การสำรวจและตรวจวัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 45 มีการสำรวจและตรวจวัด และดำเนินการตามที่ระบุไว้เป็นบางข้อ ร้อยละ 40 มีการสำรวจและตรวจวัด และดำเนินการตามที่ระบุไว้ครบทุกข้อ คือ มีแผนในการสำรวจและตรวจวัด มีการสำรวจโดยใช้แบบฟอร์ม มีการสำรวจและตรวจวัดโดยใช้เครื่องมือทางสุขศาสตร์อุตสาหกรรม รวมทั้งมีการรวบรวมสรุป และมีการปรับปรุงแก้ไขตามผลการสำรวจและตรวจวัด

การตรวจสุขภาพพนักงาน สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 50 มีการตรวจสุขภาพพนักงาน โดยมีการตรวจสุขภาพทั่วไปประจำปีครบทุกคน มีการตรวจสุขภาพตามความเสี่ยงที่พนักงานสัมผัสทุกปี มีการแจ้งผลการตรวจให้พนักงานทราบ มีการเก็บประวัติสุขภาพพนักงาน และมีการวิเคราะห์ผลการตรวจสุขภาพพนักงาน และนำไปใช้ในการวางแผนการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของพนักงาน

การบริหารงานความปลอดภัยของผู้รับเหมาในสถานประกอบการ ร้อยละ 45 มีการดำเนินการตามที่ระบุไว้ครบทุกข้อ คือ มีกฎ ระเบียบ มาตรการความปลอดภัยในการทำงานของผู้รับเหมา มีการอบรมพนักงานผู้รับเหมา มีการตรวจสอบหาสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุของผู้รับเหมา และมีมาตรการในการควบคุมให้ปฏิบัติ

ความปลอดภัยนอกงาน สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 45 มีกิจกรรมความปลอดภัยนอกงาน โดยมีการกำหนดกิจกรรมความปลอดภัยนอกงานเป็นลายลักษณ์อักษร มีการเก็บรายงาน และวิเคราะห์สาเหตุของความปลอดภัยนอกงาน มีการรณรงค์ ประชุมชี้แจงให้พนักงานทราบ และมีมาตรการควบคุมให้มีการปฏิบัติ

การเสนอแนะด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานจากพนักงานระดับต่าง ๆ

สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 45 มีการดำเนินการตามที่ระบุไว้เป็นบางข้อ ร้อยละ 30 ไม่มีระบบการเสนอแนะจากพนักงานระดับต่างๆ และร้อยละ 25 มีการกำหนดวิธีการไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการพิจารณาข้อเสนอแนะ โดยคณะกรรมการความปลอดภัย รวมทั้งมีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข และพิจารณาให้รางวัล

การจัดนิทรรศการด้านความปลอดภัย การประกวดคำขวัญ หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความปลอดภัย สถานประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 45 มีการดำเนินการตามที่ระบุไว้เป็นบางข้อ ร้อยละ 30 ไม่มีการจัดกิจกรรมใดๆ และร้อยละ 25 มีการดำเนินการเป็นประจำ โดยความร่วมมือจากพนักงานทุกระดับ ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการตัดสินการประกวด และมีการให้รางวัล

3. ลักษณะทั่วไปของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานที่ทำการศึกษา จำนวน 31 คน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.7 เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 41.93 ร้อยละ 74.2 มีสถานภาพสมรส และระดับการศึกษา ร้อยละ 58.1 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

ประสบการณ์ในการทำงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 29 มีประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 6 - 10 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 45.2 มีประสบการณ์เป็นหัวหน้างานระหว่าง 1 - 5 ปี มีจำนวนผู้ได้บังคับบัญชาภายใต้ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.1 มีจำนวนผู้ได้บังคับบัญชาอยู่ระหว่าง 1 - 10 คน

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เข้ารับการอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ร้อยละ 100 และในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา ร้อยละ 51.6 ไม่เคยเป็นกรรมการหรือคณะทำงานอื่นๆ

4. เจตคติต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.1 มีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 25.8 มีเจตคติอยู่ในระดับต่ำ และ ร้อยละ 16.1 มีเจตคติอยู่ในระดับสูง

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานส่วนใหญ่ ร้อยละ 100 เห็นด้วยว่าหัวหน้างานเป็นผู้ที่สามารถสร้างจิตสำนึกความปลอดภัยในการทำงานให้กับ

พนักงานได้เป็นอย่างดี และทักษะในการป้องกันอุบัติเหตุเป็นทักษะที่จำเป็นมากประการหนึ่งของหัวหน้างาน ร้อยละ 96.8 มีความเห็นว่าความปลอดภัยเป็นส่วนหนึ่งของงานที่มีความสำคัญเท่ากับการผลิต แต่เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานร้อยละ 64.5 มีความเห็นว่าหลักการเรื่องความปลอดภัยในการทำงานเป็นสิ่งที่ดี แต่ปฏิบัติได้ยาก ร้อยละ 58.1 มีความเห็นว่าหน้าที่ต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานเป็นสิ่งที่ดี แต่ในความเป็นจริงปฏิบัติได้ยาก นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานร้อยละ 3.2 ไม่ชอบที่จะต้องมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานทางด้านความปลอดภัย และดูแลสุขภาพพนักงานในแผนกที่รับผิดชอบ ร้อยละ 32.4 มีความเห็นว่า ในการทำงานที่จำเป็นต้องมีการเสี่ยงกันบ้างเป็นธรรมดา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำกับดูแลให้ปฏิบัติตามบัญญัติตามกฎระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานนั้น เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ร้อยละ 19.4 รู้สึกไม่สบายใจทุกครั้งที่เกิดถึงกฎ ระเบียบฯ และร้อยละ 3.2 รู้สึกอึดอัดใจที่จะต้องกำกับ ดูแล ให้ปฏิบัติตามบัญญัติตามกฎ ระเบียบฯ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ร้อยละ 16.1 มีความรู้สึกว่าการทำงานฝืนกฎ ระเบียบฯ ก็ไม่ทำให้เกิดอุบัติเหตุรุนแรงมากนัก และมีความเห็นว่าหากคำนึงถึงความปลอดภัยมากเกินไป จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดอาการเกร็ง ร้อยละ 35.5 และมีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ร้อยละ 80 มีความเห็นว่าเป็นการยากที่จะติดตามดูแลผู้ปฏิบัติงานให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบฯ และมีความเห็นว่าการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎระเบียบฯ ทำให้ความพึงพอใจของพนักงานลดลงถึงร้อยละ 12.9

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ร้อยละ 100 เห็นด้วยว่าการให้คำแนะนำเกี่ยวกับความปลอดภัยแก่พนักงานใหม่ทุกคน สามารถลดอุบัติเหตุในการทำงานลงได้ ร้อยละ 96.8 เห็นว่าการให้พนักงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานจะลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุได้ และร้อยละ 96.8 มีความเห็นว่าการทำงานที่จำเป็นต้องแนะนำพนักงานเกี่ยวกับความปลอดภัยไม่ได้ทำให้เสียเวลาในการทำงาน อย่างไรก็ตาม มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานร้อยละ 35.5 มีความเห็นว่าควรฝึกอบรมพนักงานเกี่ยวกับการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากกว่าการฝึกอบรมเรื่องความปลอดภัย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบสภาพการทำงาน เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ในการทำงานนั้น เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ร้อยละ 100 เห็นด้วยว่าการตรวจสอบความปลอดภัยในแผนกอย่างสม่ำเสมอเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันอุบัติเหตุ รวมทั้งหัวหน้างานมีการตรวจสอบสภาพการทำงานก่อนลงมือปฏิบัติงานประจำวัน สำหรับการตรวจความปลอดภัยโดยบุคคลภายนอกแผนก เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ร้อยละ 6.5 เห็นด้วยว่าหัวหน้างานมักไม่พอใจให้บุคคลภายนอกมาตรวจสอบในพื้นที่ของตน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบหาสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุ นั้น เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่ร้อยละ 96.8 ไม่เห็นด้วยที่ว่าการตรวจสอบหาสาเหตุการบาดเจ็บเล็กน้อย ของพนักงานเป็นการเสียเวลา และร้อยละ 96.8 เห็นด้วยว่าการค้นหาสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุใช้เป็นแนวทางในการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานได้ แต่มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ร้อยละ 6.5 มีความเห็นว่าการเขียนรายงานการบาดเจ็บ เป็นการเพิ่มภาระงานในหน้าที่การงาน และร้อยละ 48.4 เห็นด้วยว่าการบาดเจ็บเล็กน้อย ในการทำงานไม่จำเป็นต้องเขียนรายงาน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ร้อยละ 12.9 มีความเห็นว่าการบาดเจ็บเล็กน้อย เป็นเรื่องธรรมดา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมความปลอดภัยนั้น เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ร้อยละ 3.2 มีความเห็นว่ากิจกรรมความปลอดภัยเป็นการเพิ่มภาระทำให้เพิ่มงานและความยุ่งยาก และเกิดประโยชน์น้อย

5. การปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยระดับปานกลาง

การกำกับ ดูแล ให้ลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิบัติตามข้อบังคับและคู่มือตามข้อ 3 (ข้อบังคับและคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงาน) เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่ร้อยละ 74.2 มีการประชุมชี้แจงให้พนักงานทราบถึงกฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติและแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้านความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา ร้อยละ 19.4 ในการทำงานของหัวหน้างานไม่มีกฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อ

บังคับ และคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานเป็นลายลักษณ์อักษร และร้อยละ 6.4 มีกฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานเป็นลายลักษณ์อักษร แต่หัวหน้างานไม่ได้มีการกำกับดูแล หรือมีการกำกับดูแล แต่ไม่สม่ำเสมอ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาพนักงานไม่ใส่ใจ และละเลยต่อการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงาน การไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล การดื่มสุราขณะปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์งานในหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อค้นหาความเสี่ยงหรืออันตรายเบื้องต้น และจัดทำคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานในแต่ละประเภทของหัวหน้างาน เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่ร้อยละ 51.6 มีการจัดทำการวิเคราะห์งานและคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานในแต่ละประเภท รองลงมา ร้อยละ 32.3 มีการจัดทำการวิเคราะห์งานแต่ไม่มีคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานในแต่ละประเภท และร้อยละ 16.1 ไม่มีการทำการวิเคราะห์งาน และคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานในแต่ละประเภท ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาไม่มีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์งาน เวลาไม่พอ งานมีความเสี่ยงน้อย

การสอนวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องแก่ลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของหัวหน้างาน เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.5 มีการสอนตนเองและใช้เอกสารสำหรับการสอน ประกอบด้วย คู่มือการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการทำงาน และมีการเน้นย้ำจุดสำคัญด้านความปลอดภัย รองลงมา ร้อยละ 32.3 หัวหน้างานไม่ได้สอนงานด้วยตัวเอง และร้อยละ 3.2 หัวหน้างานมีการสอนงานด้วยตัวเอง แต่ไม่มีเอกสารสำหรับการสอน และไม่ได้เน้นย้ำจุดสำคัญด้านความปลอดภัย ปัญหาอุปสรรคในการสอนวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาผู้ใต้บังคับบัญชาไม่มีความปลอดภัยเชิงลบ พนักงานเรียนรู้และเข้าใจเข้าพนักงานไม่ตั้งใจฟัง ไม่สนใจ

การตรวจสอบสภาพการทำงาน เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติงานประจำวันของหัวหน้างาน เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.5 มีการตรวจสอบโดยใช้แบบฟอร์มการตรวจสอบ และบันทึกผลการตรวจสอบประจำวัน รองลงมา ร้อยละ 19.4 หัวหน้างานไม่ได้

มีการตรวจสอบสภาพการทำงาน เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติงานประจำวัน และร้อยละ 16.1 มีการตรวจสอบโดยทั่วไป หรือมีการมอบหมายให้มีการตรวจสอบ แต่ไม่มีการใช้แบบฟอร์มการตรวจสอบ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่หัวหน้างานละเลยการตรวจสอบ การไม่ทราบวิธีการตรวจสอบ และการไม่มีคู่มือการตรวจสอบ

การกำกับ ดูแล การใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.8 มีกฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับและคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานเป็นลายลักษณ์อักษรในเรื่องการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลในแผนกที่รับผิดชอบ และมีการกำกับ ดูแลอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา ร้อยละ 42 ไม่มีกฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับและคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานเป็นลายลักษณ์อักษร ในเรื่องการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล และร้อยละ 3.2 มีกฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับและคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานเป็นลายลักษณ์อักษรในเรื่องการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลในแผนกที่รับผิดชอบ แต่มีการกำกับ ดูแลไม่สม่ำเสมอ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล การมีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลไม่เพียงพอ

การรายงานการประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้างต่อนายจ้าง และแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิค ระดับเทคนิคขั้นสูง หรือระดับวิชาชีพ สำหรับสถานประกอบการที่มีหน่วยงานความปลอดภัย ให้แจ้งต่อหน่วยงานความปลอดภัยทันทีที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.8 มีการดำเนินการรายงานเหตุที่เกิดขึ้นทันที และร้อยละ 3.2 ไม่มีดำเนินการแจ้งใดๆ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาผู้บริหารขาดการติดตามหรือแก้ไขอย่างจริงจัง หัวหน้างานไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญเองได้

การตรวจสอบหาสาเหตุการประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้างร่วมกับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการ

ทำงานระดับเทคนิค ระดับเทคนิคขั้นสูง หรือระดับวิชาชีพ และ รายงานผล รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อ นายจ้างโดยไม่ชักช้า เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.1 มีการตรวจสอบหาสาเหตุเมื่อเกิดอุบัติเหตุเล็กน้อย หรือทรัพย์สินเสียหายไม่เกิน 1,000 บาท โดยมีการใช้แบบฟอร์มและมีการรายงานผล รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา รองลงมา ร้อยละ 9.7 มีการตรวจสอบหาสาเหตุเมื่อเกิดอุบัติเหตุที่ต้องมีการหยุดงาน แต่ไม่เกิน 3 วัน หรือเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล หรือ ทรัพย์สินเสียหายมากกว่า 1,000 บาทขึ้นไป และร้อยละ 3.2 ไม่มีการตรวจสอบหาสาเหตุใดๆ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาพนักงานให้ข้อมูลเท็จ เนื่องจากกลัวความผิด การขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การไม่เข้าใจขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบหาสาเหตุการประสบอันตรายฯ

การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมความปลอดภัยในการทำงานนั้น กิจกรรมส่วนใหญ่ ได้แก่ กิจกรรม 5ส. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.8 ให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา ร้อยละ 29.0 ไม่มีกิจกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานในแผนก และร้อยละ 3.2 มีกิจกรรมด้านความปลอดภัย แต่หัวหน้างานไม่ได้ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมความปลอดภัยในการ

ทำงานอย่างสม่ำเสมอ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาพนักงานไม่เห็นความสำคัญ เวลาในการจัดกิจกรรมมีน้อย และขาดการประชาสัมพันธ์

การปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในการทำงานอื่นตามที่เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร มอบหมาย เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.4 ไม่ได้รับมอบหมายงานด้านความปลอดภัยในการทำงานเพิ่มเติม ร้อยละ 22.6 ได้รับมอบหมายงานด้านความปลอดภัยในการทำงานเพิ่มเติม เช่น การเป็นคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน คณะกรรมการสำรวจความปลอดภัย และคณะกรรมการดำเนินการรับข้อร้องเรียน นอกจากนี้ยังไม่พบปัญหาและอุปสรรคใดๆ

6. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน

เมื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ในกรณีหน่วยวิเคราะห์ระดับโรงงาน พบว่า ระดับการบริหารความปลอดภัยของสถานประกอบการมีผลต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ดังแสดงใน (Table 1)

Table 1 Results of stepwise regression which to investigate head safety supervisors practices on occupational health and safety (OH&S), factors influencing their performances

| Independent variable | Regression coefficient (b) | Standard error | Standardized regression coefficient (beta) | p-value |
|---|----------------------------|----------------|--|---------|
| - Constant | 9.093 | 1.547 | - | <0.001 |
| - Level of safety management in the workplace | 0.09 | 0.34 | 0.528 | <0.001 |

$R^2 = 0.28$, Adj $R^2 = 0.238$, SEE = 2.88, F = 6.950, p-value < 0.001

สำหรับกรณีหน่วยวิเคราะห์ระดับบุคคล ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ใน

กลุ่มสถานประกอบการที่มีการบริหารงานความปลอดภัยระดับต่ำ คือ จำนวนผู้ได้บังคับบัญชาในความรับผิดชอบ ($p < 0.05$) ดังแสดงใน (Table 2)

Table 2 Results of stepwise regression which to investigate head safety supervisors practices on occupational health and safety (OH&S), factors influencing their performances

| Independent variable | Regression coefficient (b) | Standard error | Standardized regression coefficient (beta) | p-value |
|---|----------------------------|----------------|--|---------|
| - Constant | 0.818 | 0.787 | - | <0.05 |
| - The number of employee who under their responsibilities | 3.818 | 0.407 | 0.989 | <0.05 |

R² = 0.98, Adj R² = 0.967, SEE = 0.674, F = 88.20, p-value < 0.05

ในส่วนของกลุ่มสถานประกอบการที่มีการบริหารงานความปลอดภัยระดับปานกลางและระดับสูง ไม่พบตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน

การกำกับ ดูแล ให้ลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิบัติตามข้อบังคับและคู่มือตามข้อ 3 (ข้อบังคับและคู่มือว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงาน) นั้น กฎ ระเบียบฯ ในสถานประกอบการมักจะไม่ครอบคลุมในทุกงานหรือครอบคลุมอันตรายที่เกิดขึ้นได้ และพบว่าระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยของสถานประกอบการส่วนใหญ่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน เช่น ระดับบริหารไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร ไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ไม่มีระบบของการติดตามผลการดำเนินงาน ในการส่งเสริมสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานปฏิบัติงานด้านการกำกับ ดูแล ให้มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบฯ สถานประกอบการจึงควรกำหนดกฎ ระเบียบฯ ครอบคลุมทุกประเภทของงานฝ่ายบริหารควรให้ความสำคัญโดยมีนโยบายการปฏิบัติและการติดตามผลที่ชัดเจน และหัวหน้างานต้องเอาใจใส่ กำกับดูแลอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยแก่พนักงาน และอบรมอย่างสม่ำเสมอ หัวหน้างานควรมีการประชุมชี้แจง เป็นระยะ และมีบทลงโทษที่เหมาะสมซึ่งจะสามารถช่วยให้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน กำกับ ดูแลฯ ได้สะดวกขึ้น และแสดงให้พนักงานเห็นถึงการให้ความสำคัญด้านความปลอดภัยของสถานประกอบการ¹

การวิเคราะห์งานในหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อค้นหาความเสี่ยงหรืออันตรายเบื้องต้น และจัดทำคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานในแต่ละประเภทของหัวหน้างานนั้น ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาไม่มีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์งาน เวลาไม่พอ งานมีความเสี่ยงน้อย ดังนั้นผู้บริหารควรมีการกำหนดนโยบายอย่างเป็นทางการไว้ล่วงหน้า เพื่อให้พนักงานปฏิบัติตาม และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิเคราะห์งานเพื่อความปลอดภัย (Job Safety Analysis, JSA) และจัดทำเป็นมาตรฐานการทำงานด้านความปลอดภัย (Safety Standard Operation Procedure, SSOP) หัวหน้างานต้องได้รับการอบรมการวิเคราะห์งาน และทุกคนต้องร่วมมือกันในการปฏิบัติ^{2,3}

การสอนวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องแก่ลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของหัวหน้างาน ปัญหาอุปสรรคในการสอนวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานส่วนใหญ่เป็นปัญหาผู้ใต้บังคับบัญชาไม่สนใจฟัง ไม่ตั้งใจ ไม่สนใจ อาจมีสาเหตุมาจากเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงหลักการสอนงานที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีปัญหาเกี่ยวกับการสอนและการสื่อสารยาก จึงทำให้พนักงานเรียนรู้และเข้าใจช้า ใช้เวลานาน หลักการสอนที่ถูกต้องจะช่วยทำให้หัวหน้างานสอนงานเป็นไปตามขั้นตอน ผู้เรียนไม่สับสน ไม่หลงลืมเน้นย้ำจุดสำคัญด้านความปลอดภัย รวมทั้งยังเป็นการเพิ่มจิตสำนึกความปลอดภัยให้กับพนักงาน สถานประกอบการจึงควรส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานเรียนรู้หลักการสอนงานที่ถูกต้อง และมีการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน^{2,3}

การตรวจสอบสภาพการทำงาน เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติงานประจำวันของหัวหน้างาน ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่หัวหน้างานละเลยการตรวจสอบ การไม่ทราบวิธีการตรวจสอบ และการไม่มีคู่มือการตรวจสอบ เพื่อให้เกิดผลในการปฏิบัติ จึงควรสนับสนุนให้มีอบรม หรือชี้แจงวิธีการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน การจัดทำบัญชีรายชื่อเครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงสถานที่ที่ต้องมีการตรวจสอบประจำวัน กำหนดผู้รับผิดชอบให้เหมาะสม เช่น หัวหน้างาน ช่างซ่อมบำรุง หรือพนักงานปฏิบัติ พร้อมทั้งควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

การกำกับ ดูแล การใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล การมีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลไม่เพียงพอ ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลในการปฏิบัติ สถานประกอบการจึงควรสนับสนุนให้มีอบรมให้ความรู้เรื่องการใช้ อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล วิธีการใช้และการบำรุงรักษา และมีการจัดหาอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลให้เพียงพอ พร้อมทั้งควรมีการกำกับ ดูแล ติดตาม ผลการใช้อย่างสม่ำเสมอ⁴

การรายงานการประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้างต่อนายจ้าง และแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิค ระดับเทคนิคขั้นสูง หรือระดับวิชาชีพ สำหรับสถานประกอบการที่มีหน่วยงานความปลอดภัย ให้แจ้งต่อหน่วยงานความปลอดภัยทันทีที่เกิดเหตุ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาผู้บริหารขาดการติดตามหรือแก้ไขอย่างจริงจัง หัวหน้างานไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญเองได้ ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลในการปฏิบัติ ฝ่ายบริหารควรให้ความสำคัญโดยมีนโยบายการปฏิบัติ และการติดตามผลที่ชัดเจน^{4,5}

การตรวจสอบหาสาเหตุการประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากการทำงานของลูกจ้าง ร่วมกับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับเทคนิค ระดับเทคนิคขั้นสูง หรือระดับวิชาชีพ และรายงานผล รวมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อ

นายจ้างโดยไม่ชักช้า ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาพนักงานให้ข้อมูลเท็จ เนื่องจากกลัวความผิด การขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การไม่เข้าใจขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบหาสาเหตุการประสบอันตรายฯ ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลในการปฏิบัติในการตรวจสอบฯ จึงควรฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ทราบถึงวิธีการที่ถูกต้อง และการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่พนักงานในการตรวจสอบและรายงานอุบัติเหตุ รวมถึงกำหนดขั้นตอนที่ชัดเจนในการปฏิบัติ^{6,7}

การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมความปลอดภัยในการทำงานนั้น กิจกรรมส่วนใหญ่ ได้แก่ กิจกรรม 5ส. การดำเนินกิจกรรมของสถานประกอบการ ส่วนใหญ่ขาดความต่อเนื่องและแรงกระตุ้น ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาพนักงานไม่เห็นความสำคัญ เวลาในการจัดกิจกรรมมีน้อย และขาดการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในการเสริมสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยให้กับพนักงาน และเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน สถานประกอบการโดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการความปลอดภัยฯ ควรกำหนดกิจกรรมด้านความปลอดภัยฯ ให้เหมาะสม กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ระดมความคิดเห็นจากฝ่ายต่างๆ มีวิธีการจูงใจที่เหมาะสม มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานปฏิบัติงานส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมความปลอดภัยในการทำงานได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น⁸

การปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในการทำงาน อื่นตามที่เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร มอบหมาย งานด้านความปลอดภัยที่เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานได้รับมอบหมายเพิ่มเติม ได้แก่ การเป็นคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน คณะกรรมการสำรวจความปลอดภัย และคณะกรรมการดำเนินการรับข้อร้องเรียน นอกจากนี้ยังไม่พบปัญหาและอุปสรรคใดๆ

2. การวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ได้แก่ การบริหารงานความปลอดภัยของสถานประกอบการ และจำนวนผู้ได้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบ

แนวคิดของระบบการบริหารความปลอดภัยสมัยใหม่ (Modern Safety Management) หรือการบริหารเพื่อ

ควบคุมการสูญเสีย (Loss Control Management) ได้มุ่งเน้นที่การบริหารและการจัดการ การจัดการบริหารความปลอดภัย สถานประกอบการที่ทำการวิจัย ส่วนใหญ่ร้อยละ 55 อยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม สถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐควรให้ความสำคัญ และร่วมกันพัฒนาระบบการบริหารความปลอดภัยในสถานประกอบการให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง และเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยของบุคลากรทุกฝ่ายอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกันกับงานวิจัยของ จารุวรรณ วิโรจน์ และคณะ (2550)⁴ ได้ทำการศึกษาศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน: การวิเคราะห์พฤติกรรม ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน มีทั้งสิ้น 9 ตัวแปร เป็นปัจจัยระดับโรงงาน 3 ตัวแปร คือ การบริหารงานความปลอดภัยในโรงงาน การให้ความสนับสนุนของผู้บริหาร การจัดการเกี่ยวกับพนักงานใหม่ ตัวแปรระดับบุคคล 5 ตัวแปร ได้แก่ อายุ เงินเดือน ระดับการศึกษา จำนวนลูกน้องภายใต้การดูแลของหัวหน้างาน และเจตคติด้านความปลอดภัย และพบว่า ตัวแปรอิทธิพลร่วมระหว่างการให้ความสนับสนุนของผู้บริหารและการจัดการเกี่ยวกับพนักงานใหม่ก็มีความสัมพันธ์ด้วยเช่นกัน ตัวแปรความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถอธิบายการแปรผันของการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยเมื่อพิจารณา ณ ระดับบุคคล และ ณ ระดับโรงงานได้ร้อยละ 59.3 และ 81.9 ตามลำดับ

ส่วนจำนวนผู้ใต้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบมีผลต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานในกลุ่มโรงงานที่มีการบริหารงานความปลอดภัยอยู่ในระดับต่ำ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานที่มีจำนวนผู้ใต้บังคับบัญชามากกว่าจะปฏิบัติงานได้ดีกว่าหัวหน้างานที่มีผู้ใต้บังคับบัญชาน้อยกว่า เพราะเนื่องจากมีผู้ใต้บังคับบัญชาจำนวนมาก จึงต้องคอยกำกับ ดูแล อย่างใกล้ชิด ทั้งยังต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามด้วย^{9,10}

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานในกลุ่มสถานประกอบการที่มีระดับการบริหารจัดการความปลอดภัยในระดับปานกลางและระดับสูง ไม่พบตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานนั้นๆ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอาจจะไม่มีความแตกต่างกันในปัจจัยต่างๆ ที่ศึกษาอย่างชัดเจน และการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยได้ถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ และมีระบบของการตรวจสอบติดตามการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน ควรมีการดำเนินการวิเคราะห์และประเมินการบริหารงานความปลอดภัยของสถานประกอบการต่างๆ เพื่อ
 - ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารความปลอดภัยของสถานประกอบการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
 - กำกับ ดูแล ให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการทำงาน
 - เสนอแนะให้มีการแก้ไขจุดบกพร่อง
- สถานประกอบการโดยผู้บริหารระดับสูง คณะกรรมการความปลอดภัย และเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ
 - ผู้บริหารระดับสูงแสดงเจตนาโดยให้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน ทราบถึงนโยบายความปลอดภัย และการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน เห็นว่าผู้บริหารต้องการให้มีการปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัยอย่างจริงจัง และความปลอดภัยมีความสำคัญเท่ากับการผลิต
 - ควรกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบงานด้านความปลอดภัยไว้เป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่หัวหน้างานลงในการพรรณนาลักษณะงาน (Job Description)
 - การปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยมีผลต่อการพิจารณาความดีความชอบประจำปี
 - ควรมีการจัดระบบงานความปลอดภัยที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน
 - สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานมีบทบาทในการประชุมชี้แจง/สอนงานเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน ทั้งในกรณีการฝึกอบรมในงาน (On the Job Training) และการฝึกอบรมนอกงาน (Off the Job Training) ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ
- ควรมีการเสริมสร้างเจตคติต่อการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน
 - จัดกิจกรรมอบรมและส่งเสริมด้านความปลอดภัยในการทำงานให้แก่หัวหน้างานอย่างสม่ำเสมอตามความจำเป็น (Training Need)
 - จัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานด้านความปลอดภัยของแผนก เพื่อเป็นการกระตุ้นการ

ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

- เปิดโอกาสให้มีการศึกษาดูงานด้านการปฏิบัติงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการที่เป็นตัวอย่างได้

4. พัฒนาศักยภาพ และพัฒนาความรู้ด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานถือว่าเป็นผู้บริหารระดับต้น ที่มีหน้าที่กำกับ ดูแล และสั่งงานแก่พนักงาน เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องได้รับการยอมรับจากพนักงาน และมีทักษะในการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานต่างๆ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน จึงควรได้รับการฝึกอบรม (Train the Trainer) เพื่อเพิ่มทักษะและความสามารถด้านต่างๆ ที่จำเป็น ได้แก่ การสอนและแนะนำงาน จิตวิทยาในการทำงาน สัมพันธภาพในงาน การปรับปรุงวิธีการทำงาน และหัวข้ออื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาตัวแปรเรื่องบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ
2. ศึกษากลไก/วิธีการที่จะผลักดันให้ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการ
3. สัมภาษณ์พนักงานผู้ใต้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน เพื่อยืนยันข้อมูลการปฏิบัติงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในแผนก

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ขอขอบคุณผู้เข้าร่วมวิจัยทุกท่าน สถานประกอบการทุกแห่งที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงแรงงาน. พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 (2554, 17 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 128 ตอนที่ 4 ก. หน้า 5-25.
2. สรญา พุทธิชิน. ทักษะความปลอดภัย การรับรู้การปฏิบัติตามกฎหมาย และพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงาน ในเขตอุตสาหกรรมปิ่นทอง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ การจัดการมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2558.
3. สุชาติพิทย์ รองสวัสดิ์. ปัจจัยการรับรู้เรื่องความปลอดภัยในการทำงานที่มีผลต่อพฤติกรรมในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ ประจำการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ; 2555.
4. จารุวรรณ วิโรจน์ จิราพร เขียวอยู่ ภาณี ฤทธิมาก และศิริพร คำสะอาด. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน: การวิเคราะห์พหุระดับ, วารสารวิจัย มข. ฉบับบัณฑิตศึกษา 2550;ปีที่ 7:ฉบับที่ 4 (ต.ค.-ธ.ค.): หน้า 46-57.
5. วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. วิศวกรรมและการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น); 2552.
6. สุรัชย์ ตริยศิลานันท์. ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้การจัดการความปลอดภัยของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมพลาสติกในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ การจัดการมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี; 2552.
7. Itani T, Tachi N, Ebara T, Takanishi T, Murata K. Approaches to occupational health based on participatory methodology in small workplaces. Journal of Industrial Health 2006;44:17-21.
8. Awodele o, Popoola TD, Ogbudu BS, Akinyede A, Coker HAB, Akintonwa A, Occupational hazards and safety measures among the paint factory workers in Lagos, Nigeria Saf Health Work 2014;5:2:106-14.
9. Health and Safety Authority, Dublin. UK. Hazard and risk: guidelines on risk assessment. 2011;2:4-8.
10. Sharon Clarke. Safety climate in an automobile manufacturing plant: The effects of work environment, job communication and safety attitudes on accidents and unsafe behavior. Personnel Review 2006;35:430-43.